

N:o 1.

Ank. till Riksd. Kansli den 25 Febr. 1875, kl. 12 midd.

*Första Kammarens Tillfälliga Utskotts N:o 1 Utlåtande N:o 1,
i anledning af Herr P. Nilssons motion om ändring i
Kongl. Stadgan den 18 Juni 1842 angående folkunder-
visningen i riket.*

Uti en inom Första Kammaren väckt och till Utskottets handläggning hänvisad motion har Herr *P. Nilsson*, med hvilken Herr *C. Ohlsson* sig förenat, anfört: att gällande folkskolestadga väl redan verkat mycket fördelaktigt, hvarom folkskolor och den uppväxande ungdomen bure tillräckligt vittnesbörd, men att, då folket nu insåge nyttan och nödvändigheten af god folkskola, som bildade ungdomen till redliga och dugliga, vid sitt fädernesland fästade innebyggare, vore det af vigt att skolan finge mera fritt utveckla sig, så att undervisningens framgång ytterligare befordrades; att ett väsendtligt hinder för denna utveckling inom större socknar utgjordes af föreskriften derom, att kommunen skulle gemensamt fatta beslut om tillsättning af lärare i alla inom kommunen befintliga skolor, lärarnes aflöning och skolhusens reparation m. m.; att, enligt motionärens åsigt, det vore mera ändamålsenligt, om för större socknar, innefattande 40 å 50 mantal med flera fasta skolor, det medgåfves att, sedan socknen blifvit fördelad i distrikter eller skollag, skolhusen uppförts på gemensam bekostnad och reglemente blifvit fastställt, kyrkostämman finge fatta beslut, som dock borde af veder-

Bih. till Riksd. Prot. 1875. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 1 Häft.

börande domkapitel godkännas, att hvartdera skollaget egde att, efter i vanlig ordning upprättadt förslag, utse skollärare och vore skyldigt att underhålla skolhuset och bekosta eldning m. m.; att ett sådant anordnande skulle verka mera håg för en skola, der endast det mindre distriktets egna barn undervisades, än nu kunde vara fallet inom större socknar, der många tilläfventyrs funnes, som motsatte sig framåtskridandet; samt att motionären till stöd för sin åsigt hade att åberopa erfarenheten inom den kommun han tillhörde, der redan för flera år sedan två enskilda skoldistrikter bildats, undervisningen till stor fördel; och har motionären, under åberopande af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställt att till 1 § i Kongl. stadgan den 18 Juni 1842 måtte göras ett tillägg af följande lydelse: »Der flera fasta skolor inom en socken finnas, må kyrkostämman kunna besluta socknens fördelning i särskilda skollag; och må, der sådan fördelning skett, hvarje skollag sjelft tillsätta sina lärare, efter i vanlig ordning upprättade förslag, och sjelft bekosta skolans och materielens vidmakthållande, anskaffande af eldbrand m. m. mot befrielse från liknande utgifter till den öfriga delen af kommunen »

Enligt motionärens förslag skulle således en del af de kommunala bestyr med folkskolan, som för närvarande åligga kyrkostämman och skolråd, kunna öfvergå till de särskilda skollagen inom kommunen, hvaremot en annan del af dessa bestyr fortfarande borde kvarstanna hos den gemensamma kommunala myndigheten.

Det är lätt förklarligt att, då folkskolestadgans bestämmelser äro meddelade för de allmänna förhållandena i riket, deraf kunna föranledas mer eller mindre känbara olägenheter på ett och annat ställe, likasom det är antagligt att den åsyftade förändringen skulle, såsom motionären vitsordat, på en och annan ort kunna medföra någon fördel.

Utskottet befarar likväl att, om lagen ändrades och de särskilda skollagen tillerkändes rätt att antaga skollärare samt besörja skolhusets reparation och ekonomi, men det gemensamma skolrådet skulle fortfarande hafva öfverinseende öfver skolvården och kyrkostämman fatta beslut beträffande taxation, de särskilda skolhusens om- eller nybyggnad äfvensom bestämman undervisningsplan m. m., komme ett sådant anordnande lätteligen att gifva anledning till förvecklingar och svårigheter, som vida öfvervägde den afsedda fördelen.

Dertill kommer att, enligt nu gällande stadganden icke någon laglig grund finnes, efter hvilken skollagets medlemmar skulle kunna uttaxera nödiga medel eller eljest fatta bindande beslut.

Med afseende å hvad Utskottet sålunda anfördt och då i den af motionären antydd händelse, att de gemensamma kommunala myndigheterna

icke i tillbörlig mån ginge de särskilda skollagens billiga anspråk till mötes, rättelse åtminstone i de flesta fall torde kunna vinnas genom högre myndighets mellankomst, samt under nu stadgade ordning hinder icke lär möta för ett skollag att af nit och intresse för sin folkskola göra de enskilda uppoffringar, som anses önskvärda, finner Utskottet sig böra afstyrka bifall till ifrågavarande motion.

På Utskottets vägnar:

F. F. CARLSON.
